

Η ΕΡΕΥΝΑ

Επιθεώρηση Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού, τ. 36-37, Μάρτιος & Ιούνιος 1996, σσ. 110-125

*Αικατερίνη Γκαρή, Σοφία Χριστακοπούλου και Κωνσταντίνος Μυλωνάς**

ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ

Μελετήθηκαν οι απόψεις των μαθητών Λυκείου για τις μελλοντικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις τους, καθώς και ποιες νομίζουν ότι είναι αντίστοιχα οι απόψεις των γονέων τους. Σε ερωτηματολόγιο, κατασκευασμένο για το σκοπό της μελέτης αυτής, 1012 μαθητές δημοσίων λυκείων, από την περιοχή πρωτεύουσας και επαρχιακές περιοχές, απάντησαν ανώνυμα, κατά τη διάρκεια μίας διδακτικής ώρας, μέσα στη σχολική τάξη. Οι απόψεις τους αναλύθηκαν ως προς τις ανεξάρτητες μεταβλητές του φύλου, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της κατεύθυνσης λυκείου –Γενικής και Τεχνικής-Επαγγελματικής- και της σχολικής επίδοσης. Διαπιστώνεται ότι οι μαθητές έχουν έντονη επιθυμία να σπουδάσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ίδιο ακριβώς νομίζουν ότι επιθυμούν και οι γονείς τους και σε κάποιο βαθμό και οι καθηγητές τους. Φοβούνται για τα αρνητικά συναισθήματα των γονέων τους, στην περίπτωση αποτυχίας τους να εισαχθούν στο πανεπιστήμιο και περιμένουν ότι θα τους παροτρύνουν να ξαναπροσπαθήσουν. Θεωρούν ότι θα πρέπει να καταβάλουν πολλές προσπάθειες για να επιτύχουν στο πανεπιστήμιο και ότι θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες, στη συνέχεια, στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Ενδεχομένως, εν όψει πολύ μεγάλων δυσκολιών να καταφέρουν να βρουν λύση με τη βοήθεια της εσω-ομάδας. Συζητούνται οι στατιστικά σημαντικές διαφορές που διαπιστώθηκαν.

*Aik. Gari, S. Christakopoulou, C. Mylonas**

PUPILS' BELIEF SYSTEM: PUPILS AND THEIR PARENTS EDUCATIONAL AND PROFESSIONAL PLANS

The study investigated the pupils' educational and professional plans as well as their opinions of what their parents think about some critical educational and career decisions. Statistical analysis based on questionnaire answers of 1020 public high school pupils indicated their profound desire to study at the university and their belief in their success if they study hard. They also argue that mainly their parents, and their teachers as well, impel them to the above goal. In case of their failure in the university exams, they are afraid of their parents disappointment or despair and expect their advice to repeating efforts. They believe that the in-group help will be valuable in confronting career difficulties. The significant differences concerning sex, place of residence, high school orientation –Technical or General– and school grades are discussed.

* Η Α.Γ. είναι Διδάκτορας Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Ειδική Επιστήμονας (ΠΔ 407/80 στο Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης. Επικοινωνία: Αλεξάνδρου Υψηλάντη 7, Μασταμπάς 71304, Ηράκλειο Κρήτης.

Η Σ.Χ. είναι Ειδική Μεταπτυχιακή Υπότροφος (Ε.Μ.Υ.) του Τομέα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Κ.Μ. είναι Διδάκτορας Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Α. Εισαγωγή

Η έρευνα αυτή στοχεύει στη διερεύνηση των απόψεων των μαθητών Λυκείου, σχετικά με τις μελλοντικές αποφάσεις τους για το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τους μέλλον. Ειδικότερα, μελετά τη γνώμη τους σχετικά με τη συνέχιση ή όχι της εκπαίδευσής τους μετά το Λύκειο και την επαγγελματική τους αποκατάσταση στη συνέχεια. Πρόκειται για τοποθετήσεις που δεν είναι αξίες ή στάσεις, αλλά γνώμες. Σύμφωνα με τη διάκριση του Rokeach (1968), πρόκειται για γνώμες, επειδή δε συνοδεύονται από συναισθηματικά στοιχεία και στοιχεία συμπεριφοράς, αλλά είναι ό,τι νομίζουν ή σκέπτονται οι μαθητές, εκφρασμένο λεκτικά.

Στην ίδια κατηγορία απόψεων ανήκουν όσα οι μαθητές νομίζουν για το πώς οι γονείς κυρίως, και δευτερευόντως οι καθηγητές τους, σκέπτονται για τις εκπαιδευτικές απόψεις των ίδιων των μαθητών και τι είδους σχέδια και προσδοκίες έχουν. Αυτό που έχει σημασία για την έρευνα δεν είναι να φανεί τι νομίζουν οι ίδιοι οι γονείς και οι καθηγητές. Αντίθετα, μέσα από μια φαινομενολογική προσέγγιση (Rogers and Stevens, 1967/1987), διερευνάται πώς οι ίδιοι οι μαθητές αντιλαμβάνονται το τμήμα αυτό της πραγματικότητας που τους περιβάλλει, που ονομάζεται «οικογένεια και δάσκαλοι», μια πραγματικότητα που τους αφορά και τους επηρεάζει άμεσα.

Οι γνώμες που εκφράζουν οι μαθητές αποτελούν μέρος του ευρύτερου συστήματος των απόψεών τους (belief system), που περιέχει αξίες, στάσεις, γνώμες, πίστεις, ιεραρχικά

διαρθρωμένες σε υποσυστήματα. Το σύστημα απόψεων λειτουργεί σε αλληλεπίδραση με το κοινωνικό και το πολιτιστικό περιβάλλον και μεταβάλλεται μέσα σε αυτό (Rokeach, 1968).

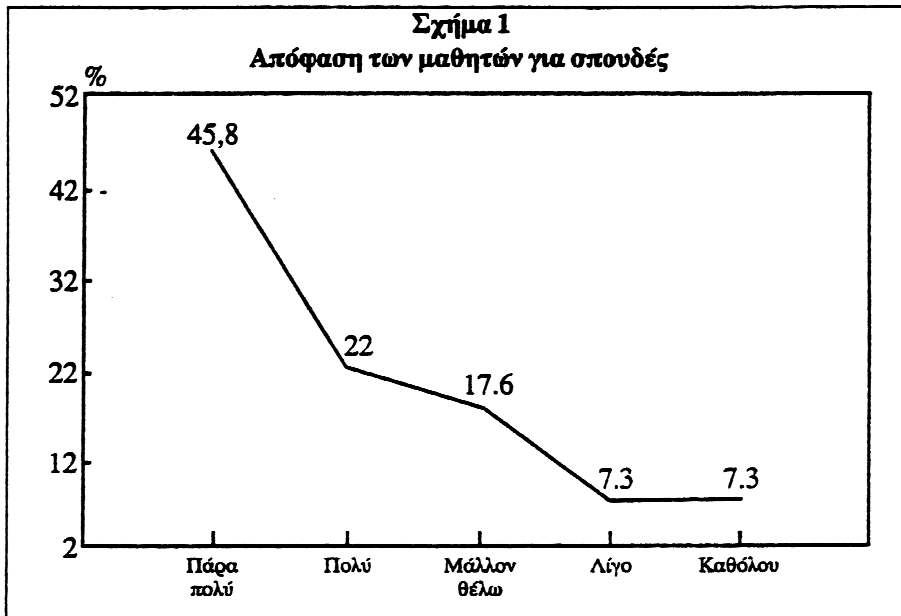
Για τη χώρα μας, είναι γνωστό το πόσο οι μαθητές επιδιώκουν να εισαχθούν στις ανώτερες και ανώτατες σχολές και οι συνθήκες ανταγωνισμού, στις οποίες υποβάλλονται, προκειμένου να επιτύχουν την εισαγωγή τους. Γνωστός είναι επίσης ο κόπος που καταβάλλουν προκειμένου να συγκεντρώσουν διπλώματα ως προσόντα (Κατάκη, 1984). Η ελληνική οικογένεια διατηρεί τις αξίες μορφωσιολατρείας της παραδοσιακής αγροτικής εκτεταμένης οικογένειας και συνεχίζει να προβάλλει στα παιδιά της το πρότυπο του «αυτοεκπαιδευόμενου ατόμου που προκόβει» (Τσουκαλάς, 1985). Φαίνεται να δίνει ιδιαίτερη σημασία στην υψηλή μόρφωση και επαγγελματική επιτυχία του αγοριού (Μουσουρού, 1984). Από την άλλη μεριά, τα αγόρια κυρίως, βλέπουν τα μελλοντικά τους επιτεύγματα να σχετίζονται υποχρεωτικά με τις σπουδές, επειδή νομίζουν ότι με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλίσουν την παραδοχή της οικογένειάς τους (Κατάκη, 1984).

Όσο για τους διδάσκοντες στη δημόσια εκπαίδευση, φαίνεται πως συνεχίζουν να ανήκουν στην εσω-ομάδα, στον κύκλο των «δικών μας ανθρώπων» για τους μαθητές (Dragona, 1983). Όσοι διδάσκοντες ασκούν το έργο τους σε επαρχιακές περιοχές της χώρας δείχνουν ότι περιμένουν υψηλή απόδοση από τους μαθητές τους και ιδιαίτερα από τα αγόρια. Την προσδοκία αυτή οι μαθητές των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων την αντιλαμβάνονται θετικά και επι-

που επιλέγουν». ($M = 2,85$). Στον πίνακα 1, παρουσιάζονται οι άλλες απαντήσεις τους, όπου ένα μικρό ποσοστό 2,8% νιώθει βέβαιη την αποτυχία και το 10% εκφράζει φόβο για το ενδεχόμενο της αποτυχίας.

Με τη μέθοδο της ανάλυσης δια-

σποράς (ANOVA) διαπιστώνονται στατιστικά σημαντικές διαφορές στην επιθυμία για σπουδές ως προς τη σχολική επίδοση ($F = 124,415$, $df = 1,1004$ $p \leq 0,01$). Οι μαθητές με χαμηλή επίδοση απαντούν ότι «μάλλον θέλουν να σπουδάσουν/δεν είναι σίγου-

Πίνακας 1

		%
1. Πάρα πολύ	87	8,6
2. Πολύ	127	12,5
3. Με πολλή προσπάθεια θα τα καταφέρω/θα τα κατάφερα	664	65,6
4. Φοβάμαι πως δε θα τα καταφέρω	101	10
5. Είμαι σίγουρος/σίγουρη ότι θα αποτύχω	28	2,8
$M=2,85$		
Απλή κατανομή συχνότητας και μέσος όρος των απαντήσεων των μαθητών σχετικά με την άποψή τους για την ενδεχόμενη επιτυχία τους στα ΑΕΙ, ΤΕΙ		